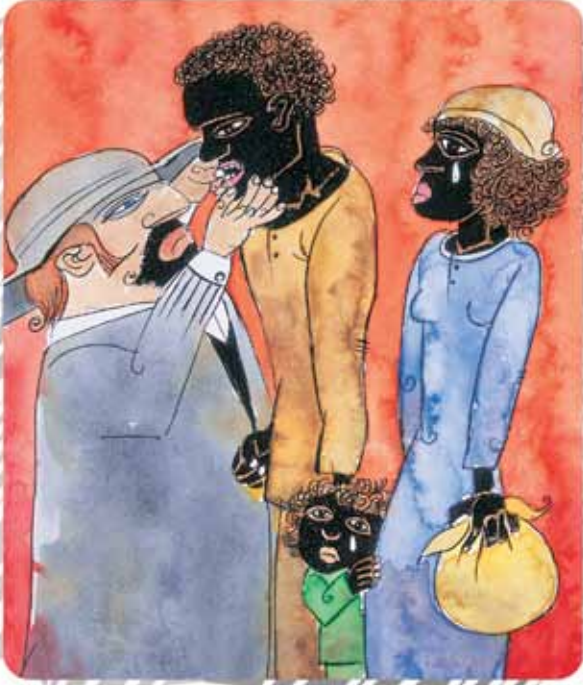

Julius Lester GÖZYAŞI GÜNÜ

ÇAĞDAŞ DÜNYA EDEBİYATI
Roman

Çeviren: Ayça Sabuncuoğlu

Resimleyen: Mustafa Delioğlu

2. basım

CAN
ÇOCUK

Julius Lester

GÖZYAŞI GÜNÜ

Çeviren: Ayça Sabuncuoğlu ■ Resimleyen: Mustafa Delioğlu

Yayın Koordinatörü: İpek Şoran
Redaksiyon ve Düzelti: Erkan İrmak
İç ve Kapak Tasarım: Gözde Bitir
Tasarım Uygulama: Güldal Yurtoğlu

1. Basım: Haziran 2010

2. Basım: 1000 adet, Mart 2017

ISBN 978-975-07-1173-2

Day of Tears, Julius Lester

© Julius Lester, 2005

© Can Sanat Yayınları A.Ş., 2010

Bu eserin Türkçe yayın hakları

Onk Ajans Ltd. Şti. aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Can Sanat Yayınları Yapım ve Dağıtım Tic. ve San. A.Ş.
Yayıncı Sertifika No: 31730
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 89 Faks: 252 72 33
cancocuk.com cancocuk@cancocuk.com

Kapak Baskı: Azra Matbaası; Sertifika No: 27857
Adres: Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok Kat: 3
No: 3/2 Topkapı, Zeytinburnu, İstanbul
İç Baskı ve Cilt: Yıldız Matbaa Mücellit; Sertifika No: 33837
Adres: Maltepe Mahallesi Davutpaşa Cad. Emintaş Kazım
Dinçol San. Sit.; No 81/25 Topkapı, Zeytinburnu / İstanbul

CAN
ÇOCUK

Bu kitabın sahibi:

Julius Lester

1939 doğumlu Amerikalı yazar, fotoğrafçı, müzisyen. 43 kitabı ve 200'ün üzerinde makalesi bulunan Lester, Amerika'nın en saygın öğretim üyelerinden ve yazarlarından birisidir. Sayısız ödülü, fotoğrafları, albümlerinin yanı sıra 32 yıllık öğretim üyeliği süresince birçok alanda eser vermiş, saygın bir aydındır. Eşiyle ve iki kedisi ile birlikte emeklilik yıllarını Massachusetts'te geçiren yazarın toplam 30 çocuk kitabı vardır. Bunların arasında, 2006 yılında yayımlanan *Gözyaşı Günü* (Day of Tears), Martin Luther King'in eşinin adı Coretta Scott King anısına verilen ödüllü onurlandırılmıştır.

GÖZYAŞI GÜNÜ

İçindekiler

- Ana Karakterler, 9
- 1: Mutfak, 13
- I. Perde: yaşlı bir kadın olarak emma, 23
- 2: Yemek Odası, 26
- II. Perde: yaşlı bir adam olarak köle taciri, 35
- 3: Üst Kat, 38
- III. Perde: yaşlı bir kadın olarak frances butler, 41
- 4: Mutfak, 45
- IV. Perde: efendi, 48
- 5: Köle Açık Artırması, 51
- V. Perde: jeffrey, 71
- 6: Kölelerin Açık Artırmayla Satılışı Devam Ediyor, 75
- VI. Perde: sampson, 89
- 7: Mutfak, 91
- VII. Perde: genç bir kadın olarak sarah, 101
- 8: Henfield Çiftliği, 105
- VIII. Perde: sampson, 113
- 9: Charles'la Sampson'ın Kulübesi, 116
- 10: Henfield Çiftliği'nin Ambarı, 122
- IX. Perde: yaşlı bir kadın olarak hanımefendi henfield, 126
- X. Perde: yaşlı bir adam olarak sampson, 130
- 11: Yolda, 133

XI. Perde: jeremiah henry, 139

12: Philadelphia, 143

XII. Perde: yaşlı bir kadın olarak fanny kemble, 151

13: Emma, 155

Yazarın Notu, 159

Referanslar, 163

Torunum Theodore Morton Lester için

ANA KARAKTERLER

EFENDİ BUTLER'IN ÇİFTLİĞİNDEKİ KÖLELER

Emma

Hikâye başladığında on iki yaşındadır

George

Kaçak

Joe

Mattie

Aşçı ve kâhya

Will'in karısı, Emma'nın annesi

Rebecca

Kaçak

Will

Efendi Butler'ın uşağı.

Mattie'nin kocası, Emma'nın babası

HANIMEFENDİ HENFIELD'IN ÇİFTLİĞİNDEKİ KÖLELER

Charles

Sampson'ın oğlu, Winnie'nin kocası

Sampson

Charles'ın babası

Winnie

Charles'ın karısı

BUTLER AİLESİ

Fanny Kemble

İngiliz aktris; Pierce Butler'ın eski karısı

Sarah ve Frances Butler'ın annesi

Frances Butler

Pierce Butler'ın küçük kızı

Pierce Butler

Çiftliğin sahibi

Sarah ve Frances'in babası

Sarah Butler

Pierce Butler'ın büyük kızı

HENFIELD AİLESİ

Hanımfendi Henfield

Henfield Çiftliği'nin sahibesi

KÖLE SAHİPLERİ VE İŞADAMLARI

Rodney Denman

Açık artırmadaki köle sahibi

Jeremiah Henry

*Kölelik karşıtı ve Kuzey Kentucky'de
dükkân sahibi*

Jenkins

Butler Çiftliği'nde gözetmen

Jake Pendle

*Kentucky'li köle sahibi.
Hanımefendi Henfield'ın komşusu*

Sam Ellington

Açık artırmadaki köle sahibi

George Weems

Köle taciri

SONRAKİ KUŞAKLAR

Jessie Mae

Emma'nın kız torunu

Sarah

Emma'nın en büyük kızı

Mutfak

mattie

Güneş en son gördüğümüzden bu yana üç gün geçti. Dün yağmur yağmaya başladı ve hâlâ dinmedi. Pişmanlık kadar şiddetli boşanıyor gökten yağmur. Will'in dediğine göre, yağmur satışla aynı anda başlamış. Hiç böyle bir yağmur görmedim. Will dedi ki, "Bu, yağmur değil. Bu, Tanrı'nın gözyaşları."

will

Köle taciri, satışa çıkardığı ilk kölenin adını yüksek sesle söyler söylemez, gri bulutlar yanmış bir kütük gibi siyaha döndü. Gökyüzünde öyle parlak bir şimşek çaktı ki, gözlerim yuvalarında titredi. Gök gürültüsü gökyüzünün bir ucundan öbür ucuna gitti geldi, gitti geldi. Kalbim vücudumdan kaçıp saklanacak bir yer bulmak istiyormuş gibi küt küt atıyordu. Derken yağmur boşandı, keder kadar şiddetli.

mattie

Kendimi bildim bileli her sabah bu mutfakta buldum. Küçük bir kızken, bu ocağın başında durup efendiyle ailesine kahvaltı hazırlayan kişi, annemdi. Efendi Butler'ın babası Ransome'ın zamanındaydı bu. Efendi Pierce'ın kâğıt oynarken çok para kaybettiğini; öyle ki borcunu ödemek için neredeyse tüm kölelerini satmakta olduğunu bilseydi, Ransome mezarından kalkardı.

will

Beyazlar dört bir yandan geldiler. Dün, köle tacirinin, köleleri kütüğün üzerine çıkarmasıyla beyazların onları kapışması bir oldu. Kölelerin bazısı hasta bir bebekten daha çok ağladı. Ama çoğu da içinden ağladı; çünkü yakından baksaydınız gözlerindeki kederi görebilirdiniz. Bununla beraber, birkaçı da ölü gibi görünüyordu, yürekleri henüz mesajı almamıştı.

Bu bölgedeki tüm köleler biz Butler Çiftliği kölelerini kıskanırlardı; çünkü Efendi Butler –hem ilki hem de bu seferki– kölelerine neredeyse ailedenmiş gibi davranırdı. Benimle Efendi Butler arasında topu topu birkaç yaş var. Çocukken birlikteydik, ona balık tutmayı ve opossum¹ avlamayı öğrettim. Ağabeyiymi-

---

¹ Yavrularını vücudundaki özel bir kesede taşıyan ve yakalandığında ölü taklidi yapan, Amerika ve Avustralya'ya özgü küçük bir hayvan; Amerika keseli sıçanı. (Ç.N.)

şim gibi bana saygı duyardı. Bir keresinde hayatını bile kurtardım. Irmağın oradaydık. Daha küçücük bir çocuktuk, yürürken fazla açıldı ve suya battı. Irmağa girip onu çıkarmasaydım boğulacaktı.

Günün birinde bu yaptığı şeyi yapacağını asla hayal edemezdim. Ama efendiyle hanımefendi boşandıklarında, Mattie bizim için işlerin kötüleşeceğini söyledi. Bu kadar kötüleşeceğini düşünmemiştim.

Kısa bir süre sonra katır arabaları ambardan çıkacak. Çok yavaş hareket edecekler, pamuk balyaları gibi satılacak köleleri taşıdıklarını biliyormuşçasına. Arabaların sonuncusu da kasabaya doğru yola çıktık-

tan kısa bir süre sonra, ambara gidip at arabasını hazır edeceğim ve efendiyi kasabaya götüreceğim. Açık artırmada birisine şunları söylerken kulak misafiri oldum: Günün sonunda, biz kölelerin 429'u satılmış olacakmış.

Başka bir adamın zayıflığının bedelini bizim ödemek zorunda kalmamız doğru gelmiyor.

(Mattie'yle Will'in kızı Emma girer.)

MATTIE: *(Emma'ya.)* Bayan Sarah ve Bayan Frances'i bu kadar çabuk mu giydirdin?

EMMA: Efendi şimdilik onları gecelikleri ve sabahlıklarıyla bırakmamı ve kahvaltıdan sonra giydirmemi söyledi.

MATTIE: Neden o zamana kadar beklemek istiyormuş?

EMMA: Güzel elbiselerine yemek dökmelerini istemediğini söyledi. Onları kasabadaki köle satışına götürecek.

MATTIE: Ne yapacak ne yapacak? Kızları neden öyle bir şeye götürmek istiyor ki? Hanımefendi hâlâ burada olsaydı bunu yapamazdı.

emma

Sanırım Hanımefendi Fanny'yi, neredeyse Bayan Sarah ve Bayan Frances'in özlediği kadar özlüyorum. Bayan Frances annesini özlemiyormuş gibi davranma-

ya çalışıyor. Ama özlediğini biliyorum. Yalnızca duygularından saklanmaya çalışıyor. Bayan Sarah böyle değil. Duyguları onun nerede olduğunu biliyor ve her gece yatağa girdiğinde onu buluyor. Annesi gideli neredeyse bir yıl oldu, ama hâlâ ağlaya ağlaya uyuyor.

Yağmur damlaları taş gibi, şiddetle boşanıyor. Dün gece ben, annem ve babam barınaklara geri dönerken sıırıslıklam olduk. Ama yağmurdan ve onun böyle gürültüyle yağmasından memnundum; çünkü bu sayede dün satılanların ardından ağlayanları ve bugün satılacakların ağlamasını çoğunlukla duymadım. Barınaklarda bizimkinden başka her kulübeden ağlama sesleri geliyordu sanki.

EMMA: (*Will'e.*) Baba? Dün köle satışı nasıldı?

WILL: İnsanların ölmesini izlemek gibiydi. Satılanların neredeyse her birini tanıyordum, isim olarak değilse de sima olarak tanıyordum. Köle taciri onları çağırıyordu, bazen bir karı-koca birlikte, bazen bütün bir aile, bazen de yalnızca bir kişi. Köle taciri o kadar hızlı konuşuyordu ki ne söylediğini anlayamıyordun. Galiba beyazlar kara derililerden daha hızlı dinleyebiliyorlar; çünkü köle taciri hızlı konuşurken bazı beyazlar ellerini kaldırdılar ve köle taciri birinciye işaret edip, "Yüz!" diye bağırdı. Derken başka bir beyaz adam elini kaldırdı ve köle taciri, "İki yüz!" diye bağırdı. Bu böyle sürüp gidiyordu ki birdenbire köle

taciri parmağıyla beyaz bir adamı gösterip, "Sattım!" diye bağırdı ve diğer tüm beyazlar gelip bu adamın sırtını sıvazladı, o da az önce kendine güzel bir yarış atı satın almış gibi sırttı.

Efendi, kocaları karılarından ve anne-babalaları çocuklarından ayırmayacağını söylemişti. Bunu unutmuş olmalı; çünkü kız kardeşimle kocasını Tennessee'li bir efendiye sattı, kızlarıysa Mississippi'li bir hanım tarafından satın alındı. Kız kardeşimi satın alan adam, onun gelip bana veda etmesine bile izin vermedi. Yeni efendisinin onu alıp götürüşünü izledim ve kapı arkalarından kapandığında, onu bir daha asla göremeyeceğimi anladım. Sanki kara bir buluttan bir yıldırım çıkıp beni göğsümden çarptı. Artık onun hayatta olduğunu hissetmemin tek yolu, kalbimdeki bu acı.

(Dışarıda, gök gürültüsü gökyüzünde bir ileri bir geri gidip gelmektedir, düşman orduların top patlamaları gibi... Will, Mattie ve Emma, bir şeyin tavanı delmesinden korkuyorlarmışçasına başlarını kaldırıp bakarlar. Sonra, Doğa'nın, varlığını neden bu kadar şiddetli hissettirdiğini biliyorlarmış gibi aralarında bakışırlar.)

emma

(Gök gürültüsü dinmiş, yalnızca şiddetli yağmu-

run sesi kalmıştır.) Babam dün gece bize, Selma Teyze'nin, Bob Amca'nın ve Charlotte'ın uzaktaki birine satıldığını söylediğinde, inanmak istemedim. Ben ve Charlotte aşağı yukarı aynı zamanda doğduk. İkimizin de kız kardeşi olmadığından, biz de birbirimize kardeş olduk. Onun için çok üzülüyorum. Bu sabah nerede olduğunu merak ediyorum. Çoktan Mississippi'ye gitmiş midir? Onu satın alan hanım iyi biri midir? Charlotte çok korkmuş olmalı. Ben olsam korkardım.

mattie

(Sıcak ocaktan uzaklaşır ve gidip açık mutfak kapısında durur. Yağmurun arasından ambara doğru bakar. Bardaktan boşanırcasına yağmur yağmasına karşın kâhya Jenkins'i seçebilir; köleleri barınaklardan getirmektedir. Kölelerin el ve ayak bileklerine, onları birbirlerine bağlayan demir kelepçeler ve zincirler takılmıştır.) Yemek zamanlarında, ola ki efendi, kızlardan biri ya da bir konuk ona bir şey getirmem için bana ihtiyaç duyarsa diye yemek odasının mutfaka en yakın köşesinde dururum. Büfe kadar sessizimdir. Efendi orada olduğumu unuttur, belki de umursamaz. Belki de onunla köle tacirinin söylediklerini duymadığımı ve anlamadığımı düşünür. Ama duyarım. Köle taciri şöyle dediğinde anladım: "Bu şimdye kadar Amerika'da yapılmış en büyük köle açık artırması olacak." Güldü. Efendi de güldü.

Bu tanıtım
kopyası
Can Çocuk
okurları için
özel olarak
hazırlanmıştır.

 CAN
ÇOCUK

Julius Lester

GÖZYAŞI GÜNÜ

Kölelikten özgürlüğe, düşmanlıktan kardeşliğe

Küçük bir çocukken, en yakın arkadaşınız ve sırdaşınız sizden koparılıp başkasına satılsaydı ne hissederdiniz? Kitabımızın kahramanları Emma'nın ve Sarah'nın başlarına gelen şey de bu. Emma, ne yazık ki insanların köle olarak kullanıldığı zamanlarda yaşayan zenci bir hizmetçi. Evin kızı Sarah da, annesinin özlemini Emma ile gideren küçük bir kız. Aralarındaki tek fark: derilerinin rengi. Sizce bu iki tatlı kızın dostluğu köleliğe yenilecek mi?